

Kestävän meriteollisuuden kehittämisohjelma

Anita Silanterä
2022

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

TEM:n tilaama selvitys (2021):

Suomen meriteollisuudella on vahva teknologinen pohja, jota hyödyntäen yritykset voivat kasvaa globaalia kysyntää muokkaavien trendien mukana

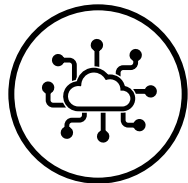
Globaalit trendit, jotka muokkaavat meriteollisuutta

Ympäristötrendit

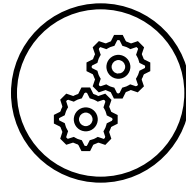
- EU tavoittelee 55% vähennystä kasvihuonekaasupäästöille
- Myös kansainvälinen merenkulkujärjestö (IMO) on asettanut päästötavoitteet, joiden tarkoitus on leikata kansainvälisen meriliikenteen päästöjä 40% vuoteen 2030 mennessä, ja 50%-70% vuoteen 2050 mennessä
- Tavoitteet ovat arvioitu kunnianhimoisiksi mutta ne luovat mahdollisuuksia sillä hyviä teknologioita ratkaisuja tarvitaan
- Regulaatiolla on suuri rooli paikallisten ja lyhytaikaisten tavoitteiden laatijana, selkeiden ja mahdollisten vaatimusten ja tavoitteiden avulla trendiä voidaan kiihdyttää

Lähteet: Asiantuntijahaastattelut, IMO.

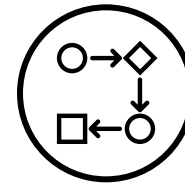
Digitaaliset ratkaisut

- Digitaaliset ratkaisut ja niiden jatkuva kehitys tarjoavat meriteollisuuden pelaajille mahdollisuuden muokata palveluitaan kohti kokonaisuuksia, jossa alukset nähdään yksittäisinä järjestelminä
- Digitaalisia ratkaisuja tuodaan karkeasti kahdelta eri tasolta meriteollisuuteen:
 1. Perinteiset kone ja komponenttivalmistajat kasvattavat arvonluontiaan digitaalisten ratkaisujen avulla
 2. Digitaalisiin ratkaisuihin keskittyneet yritykset ottavat käyttöönsä uudenlaisia digitaalisia ratkaisuja, esimerkiksi liittyen reitin- tai ajo-optimointiin, autonomiaan tai datasimulaatioihin

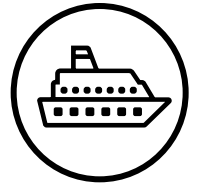
Mekaaniset ratkaisut

- Mekaanisten ratkaisuiden ja materiaalien kehitys on historiallisesti tullut meriteollisuuteen viiveellä
- Usein mekaaniset ratkaisut keskittyvät energiatehokkuuteen tai energiaan käsiksi pääsemiseen, tästä esimerkkeinä ovat esimerkiksi moottoripurjeet tai offshore tuulivoiman uudet sovellukset, kuten kelluvat tuulivoimalat
- Mekaanisissa ratkaisuissa on myös horisontaalisen laajentumisen mahdollisuuksia esimerkiksi kelluvissa rakenteissa, joita meriteollisuuden toimijat voivat hyödyntää laajentamalla nykyisen meriteollisuuden rajapinnoilla syntyviin markkinoihin

Arvoketjua muuttavat trendit

- Kustannuspaineet, jotka kohdistuvat meriteollisuuden keskittymiin ajavat keskittymät miettimään niiden kokonaisarvoketjujen kitkattomuutta
- Toisaalta vain yhteen keskittymään luottaminen lisää yksittäisen yrityksen liiketoimintariskiä
- Kustannuspaineet kuitenkin kannustavat arvoketjun integraatioon, joka on keino vastata hintakilpailuun; tästä näkyy ensimmäisiä esimerkkejä Suomen meriklusterissa muun muassa TK-toimittajien ja telakoiden välillä

Muut meriteollisuuden trendit

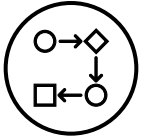
- Meriteollisuutta ajavat myös muut pienemmät trendit
- Esimerkiksi monimutkaistuva regulaatio
- Terveysturvallisuuden ja virusten ehkäisyn korostunut huomio
- Risteilijöiden bruttovetoisuuden kasvun tasaantuminen – yli 200kGT ylittävät laivat nähdään tulevaisuudessa aiempaa pienemmässä roolissa

TEM:n tilaama selvitys (2021):

Skenaariosta riippumatta Suomen meriteollisuudessa on kehityskohtia, joita vahvistamalla toimialasta saadaan vakaampi, vahvempi ja valmiimpi kohtaamaan tulevaisuuden muutosvoimia

Suomen meriteollisuuden kehityskohtia

Alan koko arvoketjun yritysten kilpailukyky

- Laajojen aihekokonaisuuksien tarkasteleminen meriteollisuuden koko arvoketjun kehittämisen ja tarvittavien investointien kannalta meriteollisuuden eri toimijoiden kesken
- Meriteollisuuden eri toimijoiden viestinnän telakkakeskeisyyden pienentäminen, koko arvoketjun korostettu merkitys
- Arvoketjun yhteinen tahto parantaa tehokkuutta prosessien parantamisella ja innovaatiolla

Toimijoiden kansainvälistyminen

- Alan toimijoiden kansainvälistymisen sekä T&K-hankkeiden tärkeyden ymmärtäminen ja strateginen priorisointi
- Yhteistyön ja yhteisymmärryksen saavuttaminen eri segmenttien viennin edistämisen suhteen kentän eri osapuolien kesken
- Organisaatioiden kansainvälistymiskyvykkyyksien ja -verkostojen kehittäminen esimerkiksi alan järjestöjen kanssa (Meriteollisuus ry, Finnboat ry)

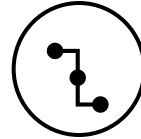
Vientitakuiden ja risteilijöiden rakennusaikainen rahoitus

- Vientitakuut ovat välttämättömiä suurissa laivaprojekteissa jatkossakin, Basel III regulaation myötä tiukentuneen pankkien sääntelyn tehdessä suurista ja pitkien maturiteettien laivanrakennuslainoista pankeille huonosti kannattavia, liikepankit eivät halua lainoja yksin kantaakseen
- Risteilijöiden rakennusaikainen rahoitus välttämätön; myös telakoiden rakennusaikainen OECD-ehdotin rahoitus tärkeää
- Vientitakuut tärkeitä telakoiden lisäksi järjestelmätoimittajille, ulkomaisia telakoita palveleville alihankkijoille ja suurille veneveistäjämöille

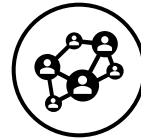
Työvoiman saatavuus

- Työperäinen maahanmuutto ja sekä kansallisen että kansainvälisen työvoiman vapaa liikkuvuus ovat tärkeitä asioita meriteollisuuden hyvinvoinnin kannalta
- Merenkulkualan koulutusohjelmien koulutuspaikkojen turvattu asema sekä korkeasta ammattikouluissa on myös tärkeää

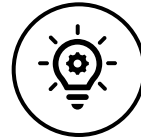
Toimitusverkon toimivuus

- Toimitusverkon toimivuuden benchmark-vertailu telakoiden näkökulmasta, vertailu muihin toimialoihin ja kansainvälisiin telakoihin (tavoitteena ”parhaat käytännöt” taso, ottaen merkkipaaluksi parhaat teolliset toimialat kuten esimerkiksi autoteollisuus tai elektroniikkateollisuus)

Kansainvälinen yhteistyö

- Lisätty yhteistyö varvojen meriteollisuusmaiden kuten Saksan kanssa

Meriteollisuuden tietotaito valtion organisaatioissa

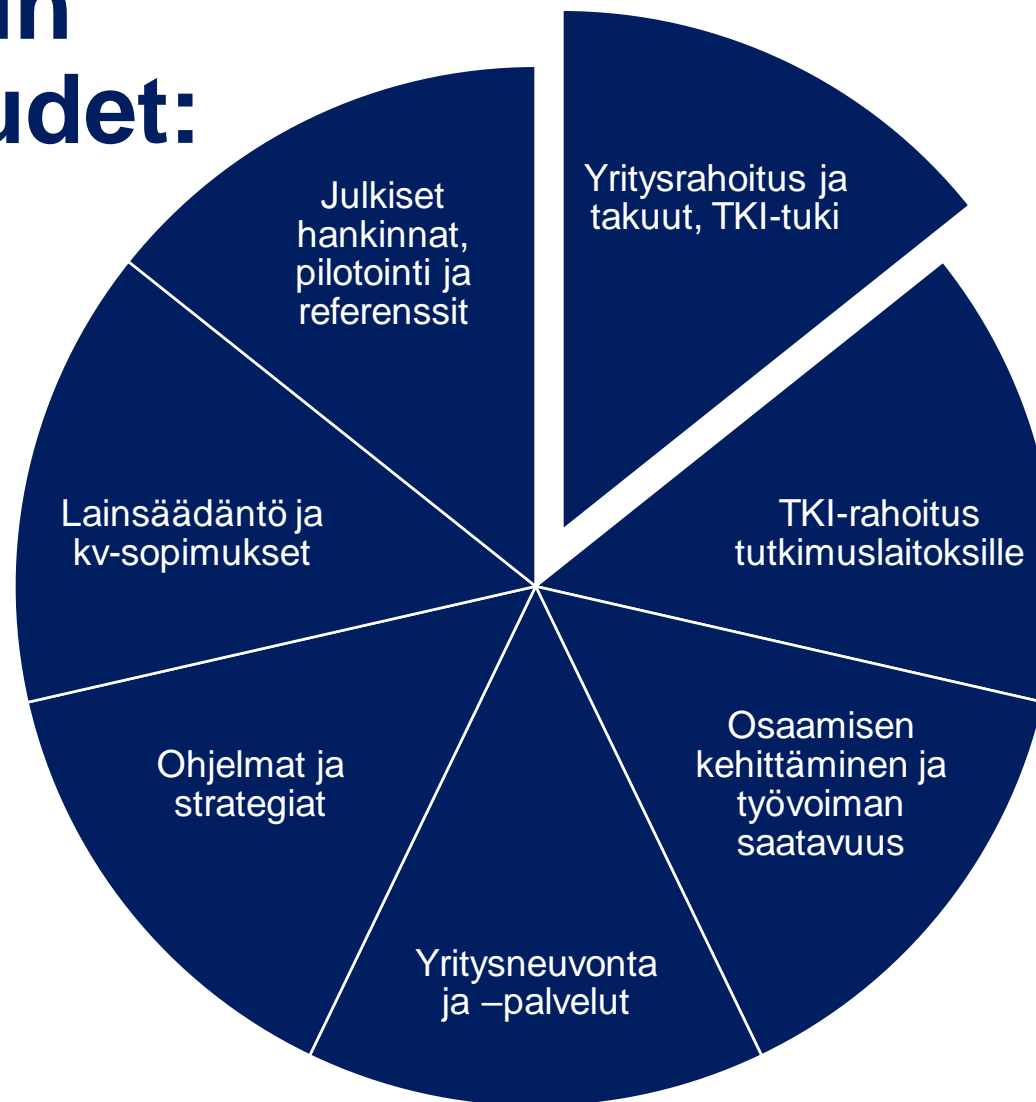
- Meriteollisuuden sekä merenkulun substanssiosaaminen rakenteiden ja roolien kautta valtion organisaatioissa on tärkeää, jotta lainsäädännön kehitystä ja muuta meriteollisuuteen liittyvää toimintaa voidaan tukea

Kestävän meriteollisuuden kehittämissohjelmassa asetetaan alalle visio:

Kansainvälisesti kilpailukykyinen, tuottava ja laajapohjainen suomalainen meriteollisuus on ensimmäisten joukossa tarjoamassa toimivia ja kestäviä ratkaisuja digivihreään siirtymään globaalisti, sekä työllistää ja luo hyvinvointia Suomeen

Julkisen sektorin tukimahdollisuudet:

Kehittämishojelman toimenpiteet

Alan taidonnäyte fokusoi ohjelman toimenpiteitä ja validoi tukielementtejä

Kestävän meriteollisuuden kehittämishojelman toimenpiteillä

- määritellään yhteinen kehittämiskohde ja edistetään sen toteutumista sekä
- varmistetaan toimivat kannustimet yritysten kasvuun ja kansainvälistymiseen

Viisi toimenpidetekonaisuutta ovat:

- 1. Kilpailukykyä lisäävä yhteistyö ja synergiaa vahvistava koordinoitu viestintä**
 - Ohjausryhmätyö, kehittämiskohteen valinta, viestijöiden verkosto, tehostettu viestintä rahoituksesta, yhteistyömallit
- 2. Julkisen rahoituksen soveltuvuuden varmistaminen ja vipuvaikutuksen lisääminen**
 - Asiantuntijaryhmä tarkastelemaan ongelmia ja tarpeita, rahoitusvälineet kattavasti mukana – myös EU
- 3. Osaaminen ja työvoiman monipuolinen saatavuus meriteollisuuden tarpeet huomioiden**
 - Talent Boost, fokusoitu tutkimusagenda
- 4. Julkinen sektori suotuisan toiminta-, sääntely-, kokeilu- ja pilotointiympäristön tekijänä sekä referenssin tarjoajana**
 - Julkiset hankinnat (Keino), sääntely-ympäristö (erit. LVM-vetoiset periaatepäätökset ja niiden toimenpiteet)
- 5. Kansainvälinen toimintaympäristö**
 - EU- ja OECD-työryhmät, strategiset kumppanimaat, viennin edistäminen

Lisätietoja:

<https://tem.fi/meriteollisuuden-kehittamisohjelma>